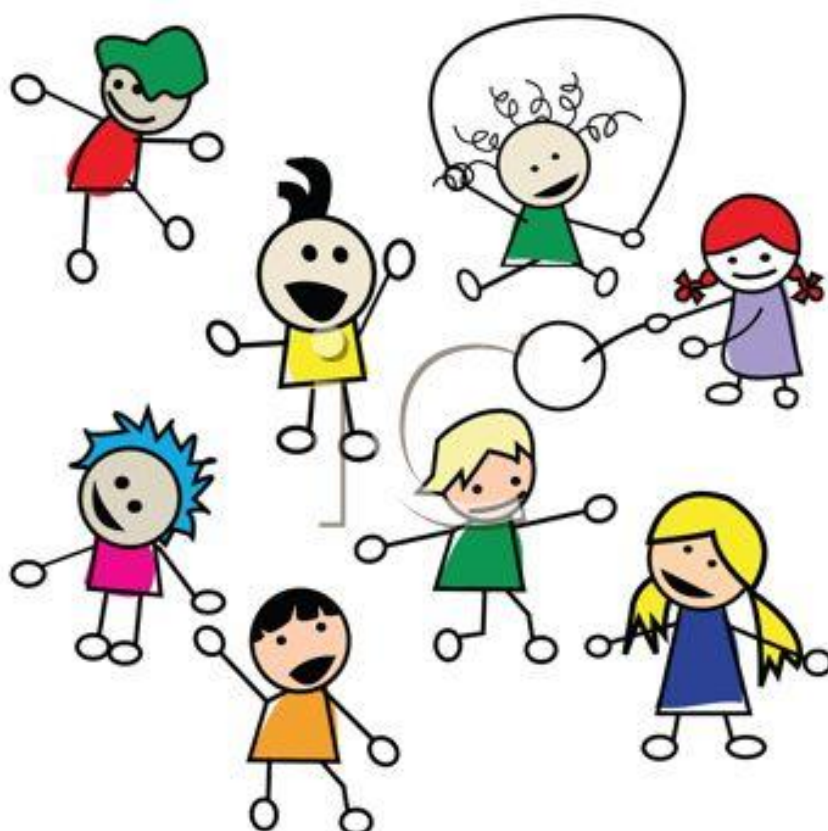

Sulkavan kunnan

ESIOPETUSSUUNNITELMA

2016

Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma.....	1
Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	2
Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri	3
TAPA TOIMIA ARJESSA.....	3
FYYSINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ	3
YHTEISTYÖ	4
Oppimiskokonaisuudet.....	4
ILMAISUN MONET MUODOT.....	5
KIELEN RIKAS MAAILMA	7
MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME	8
TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI	9
KASVAN JA KEHITYN	12
Kasvun ja oppimisen tuki.....	14
YLEINEN TUKI.....	15
TEHOSTETTU TUKI	16
ERITYINEN TUKI	17
Oppilashuolto ja siirtymävaiheet.....	18
ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO	18
TOIMENPITEET SIIRTYMÄVAIHEISSA	19
Eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä erityisen koulutustehtävän mukainen esiopetus	20
Arviointi	21
Käsitteitä	22
Liitteet	25
KIUSAAMISEN EHKÄISEMISSUUNNITELMA	25
ESIOPETUKSEN VUOSIKELLO	26

Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Esiopetus on tärkeä vaihe lapsen oppimispolulla. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus ja edelleen perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle.

Perusopetuslain mukaan lasten tulee vuotta ennen oppivelvollisuutensa alkamista osallistua esiopetukseen tai esiopetuksen tavoitteet täyttävään muuhun toimintaan. Esiopetus on maksutonta ja lapselle järjestetään tarvittaessa kuljetus esiopetuspaikkaan (Perusopetuslaki 32§). Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia. Lähtökohtaisesti lapsen tulee osallistua kaikkeen esiopetukseen.

Paikallinen uudistettu esiopetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2016. Se on laadittu Opetushallituksen antamien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Perusteet on luettavissa Opetushallituksen sivuilta ja niitä voi lainata myös Päiväkoti Touhulasta. Sulkavan kunnan esiopetussuunnitelma on luettavissa esiopetuspaikoissa ja kunnan nettisivuilla.

Sulkavalla esiopetusta toteutetaan Päiväkoti Touhulassa ja Yhtenäiskoulun Lohilahden yksikössä alkuopetuksen yhteydessä. Tämä suunnitelma ohjaa kaikkea esiopetusta, lisäksi yksiköt laativat tarkemmat vuosi- ja viikkosuunnitelmat. Suunnitelmista tiedotetaan vanhempainilloissa ja esiopetusryhmän ilmoitustaululla, viikko-ohjelmasta wilmassa, reissuvihkossa ja ilmoitustaululla. Jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen esiopetussuunnitelma yhdessä huoltajien kanssa toimintavuoden alkaessa. Vuosisuunnitelman toteutumista arvioidaan kaksi kertaa vuodessa ja lapsen henkilökohtaista suunnitelmaa tarpeen mukaan, vähintään kerran vuodessa. Esiopetuksen päätteeksi annetaan osallistumistodistus.

Esiopetuksen toimintaa ohjaavat myös yksikkökohtainen turvallisuussuunnitelma ja Sulkavan Yhtenäiskoulun oppilas- ja opiskeluhoitosuunnitelma. Tässä esiopetussuunnitelmassa on liitteenä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteinen kiusaamisen ehkäisemissuunnitelma.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetussuunnitelmaa voidaan tarkistaa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien.

Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Esiopetuksen tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeesta lähtevänä. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät yhteistyötä huoltajien kanssa oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Lasten osaamiselle ei opetussuunnitelmassa aseteta yhteisiä tavoitteita.

Tavoitteena on, että lapset oppivat arvostamaan ihmisten yhdenvertaisuutta ja omaa ainutlaatuisuuttaan.

MYÖNTEINEN MINÄKUVA

- perusarvot (oikea/väärä)
- vastuullisuus ja rehellisyys
- erilaisuuden ymmärtäminen
- terve itsetunto
- arkipäivän tilanteista selviäminen
- hyvät tavat

OPPIMAAN OPPIMISEN TAIDOT

- tutkimalla oppiminen
- yhdessä oppiminen/tekeminen
- omaan oivallukseen kannustaminen
- aistit mukana oppimisprosesseissa
- ongelmanratkaisu
- oman ajattelun tarkkaileminen

SOSIAALISET JA VUOROVAIKUTUSTAI DOT

- monipuolinen, sosiaalinen vuorovaikutus
- kuuntelu- ja keskustelutaito
- kuulluksi tuleminen
- tunteiden tunnistaminen ja hallinta
- yhteisöllisyys

OPPIMISKÄSITYS

1. Lähtökohtana on lapsen olemassa oleva tieto sekä lapsen kiinnostus ja halu oppimiseen.
2. Oppiminen on aktiivista, leikinomaista ja lapsen kokemukseen perustuvaa.
3. Lapselle tarjotaan mahdollisuus kokeiluihin, tutkimiseen sekä elämyksiin niin vertaisryhmässä kuin koulun yhdysluokassa.
4. Osallisuus: lapsi tuntee olevansa ryhmän jäsen ja voivansa vaikuttaa ryhmän toimintaan.

ARVOPERUSTA

1. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on.
2. Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan.
3. Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen.
4. Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia.

Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

TAPA TOIMIA ARJESSA

Yhteisesti sovitut säännöt luovat turvallisen oppimisympäristön, säännöt sovitaan ja käydään läpi yhdessä lasten kanssa toimintakauden alussa.

Oppimisessa korostuu leikinomaisuus, pohdinta ja oivallus; uskallus yrittää, onnistua ja myös erehtyä. Keskeisimmät toimintatavat ovat havainnointi, kokeileminen ja tutkiminen. Toiminnassa on tärkeää luottaa siihen, että lapsi oppii ja antaa lapselle luottamus omaan oppimiseen.

Aikuisten tapa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle. Vain sellainen käyttäytyminen lisääntyy, mihin kiinnitetään huomiota.

Esiopetuspäivä koostuu monipuolisesta tekemisestä. Toiminta voi tapahtua pienryhmissä, puoli-ryhmissä ja välillä koko ryhmän kanssa sisältäen ulkoilua, opetustuokion, ruokailun, leikkiä ja lepo/lukutuokion. Jos esikoululainen tarvitsee päivähoitoa, tapahtuu se samassa paikassa.

FYYSINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Päiväkoti Touhula

Esiopetus toimii Päiväkoti Touhulassa, joka on alun perin rakennettu Kirkonkylän kouluksi vuonna 1880. Päiväkotikäyttöön rakennus on otettu remontin jälkeen vuonna 1976 ja viimeisin peruskorjaus on tehty 2007.

Esioppilailla on käytössä askartelu-/ruokailuhuone, leikki-/lepohuone ja liikuntavuorot laulusalissa. Päiväkodin suuri piha mahdollistaa monipuoliset liikunta- ym. leikit sekä tarjoaa mahdollisuuden kiipeilyyn ja keinumiseen.

Lähiympäristöstä löytyy retkeily-, luistelu- ja hiihtopaikkoja. Lähellä sijaitsevat myös Yhtenäiskoulu, kirjasto ja liikuntahalli.

Yhtenäiskoulun Lohilahden yksikkö

Esiopetus tapahtuu yhdysluokassa alkuopetuksen yhteydessä. Käytössä on koulun tilan liikuntasaleineen. Lähimetsä ja suuri piha innostavat liikkumaan. Päivähoidon tarvitsijat siirtyvät koulun tiloissa toimivaan Ryhmäperhepäiväkoti Leppikseen.

YHTEISTYÖ

Huoltajilla on ensisijainen vastuu lastensa kasvatuksesta. Esiopetuksen henkilöstö sitoutuu toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena. Henkilöstön vastuulla on yhteistyön kehittäminen. Kasvatukseen liittyvän kumppanuuden edellytyksenä on luottamuksellinen yhteys esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa, keskinäinen kunnioitus ja tasa-arvoisuus.

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lisätä turvallisuutta ja hyvinvointia esiopetuksessa.

Toimintatapoja

Koko yhteisön tasolla

- o joulun- ja kevätjuhlat

Esiopetusryhmän tasolla

- o vanhempainillat
- o erilaiset teemaillat.

Yksilötasolla

- o lapsen esiopetussuunnitelman laatiminen syksyllä, arviointi keväällä
- o muiden lapsikohtaisten suunnitelmien laatiminen
- o yhteistyö oppimiseen liittyvien tukien eri vaiheissa
- o wilma (reissuvihkot)
- o tapaamiset tuonti- ja hakutilanteissa
- o henkilökohtaiset tapaamiset tarvittaessa

Yhteistyön onnistumista seurataan ja arvioidaan jatkuvasti ja lisäksi erikseen tehtävällä päivähoiton asiakastyytyväisyyskyselyllä. Ongelmatilanteissa asioista keskustellaan tiimin sisällä ja palaverissa vanhempien kanssa. Tarvittaessa palaverissa on mukana myös päiväkodinjohtaja.

Siirtymävaiheen yhteistyökäytännöt on kuvattu sivulta 19 alkaen.

Oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet, joten lapset osallistuvat niiden suunnitteluun ja toteutuksen arviointiin. Lapsen oppiminen on kokonaisvaltaista, joka hetkessä tapahtuvaa. Leikki ja muut lapsille ominaiset tavat oppia ja työskennellä ovat opetuksen ja toiminnan lähtökohtana. Seuraavassa on kuvattu oppimiskokonaisuuksien tavoitteita ja mahdollisia sisältöalueita käsikirjamaaisessa muodossa.

ILMAISUN MONET MUODOT

Musiikillinen toiminta

Tavoitteet:

- vahvistetaan lasten kiinnostusta ja suhdetta musiikkiin
- harjoitellaan luonnollista äänenkäyttöä ja laulutapaa
- tutustutaan monipuolisesti erilaiseen musiikkiin
- harjoitellaan soittamista keho- ja rytmisoittimin
- harjoitellaan itseilmaisua musiikin avulla
- kannustetaan omien musiikkiesitysten tuottamiseen

Sisällöt

Ääni	Melodia	Rytmi
<ul style="list-style-type: none">○ erilaiset luonnon ja ympäristön äänet○ hiljainen – voimakas○ korkea – matala	<ul style="list-style-type: none">○ tunnistaminen○ samanlainen – erilainen○ korkea – matala○ iloinen – surullinen○ hidas- nopea	<ul style="list-style-type: none">○ perusrytmi○ sanarytmi○ kaikurytmi○ tasa- ja kolmijakoinen

Työtavat

Laulaminen	Soittaminen	Kuuntelu	Musiikkiliikunta
<ul style="list-style-type: none">○ luonnollinen äänenkäyttö○ eläytyminen lauluun○ kaikulaulu	<ul style="list-style-type: none">○ kehosoitimet○ rytmisoittimet○ yhteissoitto○ kaikusoitto○ itse keksityt soitto- tehtävät	<ul style="list-style-type: none">○ keskittyminen○ erojen kuuntelu○ musiikkisadut○ rentoutuminen	<ul style="list-style-type: none">○ liikkuminen rytmin tai sävelen mukaan○ laululeikit○ piirileikit○ tanssi

Käsityöt

Tavoitteet:

- tutustutaan tekstiili- ja teknisen työn sekä askartelun eri tekniikoihin, materiaaleihin ja välineisiin
- harjoitellaan suunnittelua, tavoitteellista työskentelyä sekä arviointia

Sisällöt

Tekstiilityö	Tekninen työ	Askartelu
<ul style="list-style-type: none">○ solmiminen○ tupsu○ rusetti○ palmikointi○ sormivirkkaus○ pujottelu○ solmu langan päähän○ langan pujotus neulansilmään○ etupistot	<ul style="list-style-type: none">○ sahaaminen○ hiominen○ naulaaminen○ liimaaminen○ pintakäsittely○ tekninen rakentelu	<ul style="list-style-type: none">○ repiminen○ leikkaaminen○ taottelu○ värittäminen○ liimaaminen○ rakentelu○ muovailu○ painanta

Kuvallinen ajattelu ja kuvailmaisuus

Tavoitteet:

- luovuuden, mielikuvituksen ja itseilmaisun kehittäminen
- aistiherkkyuden, havaintokyvyn ja avaruudellisen hahmottamisen kehittäminen
- oman ja toisen työn arvostaminen sekä pitkäjänteisen työskentelyn harjoittelu
- erilaisten kuvien tekeminen, tulkitseminen ja arvioiminen
- kuvallisen ilmaisun havainnoiminen ja niiden herättämistä tunteista keskusteleminen

Sisällöt

Välineet ja työskentelytavat	Värit	Mielikuvitustehtävät
<ul style="list-style-type: none">○ erilaiset paperit, piirtimet, värimateriaalit ja maalit, muovailuaineet ja rakentelumateriaalit○ mediaesitysten teko○ oikeat työskentelytavat○ välineiden huolto	<ul style="list-style-type: none">○ värien tunnistaminen ja nimeäminen○ päävärit○ värien sekoittaminen	<ul style="list-style-type: none">○ omien elämysten ja kokemusten kuvaaminen○ mielikuvitushahmot ja -maailmat

Tila/kolmiulotteisuus	Taide ja ympäristö	Kuvallinen tiedottaminen ja viestintä
<ul style="list-style-type: none">○ viivan käyttö○ muovailu○ rakentelu○ sommittelu	<ul style="list-style-type: none">○ taidenäyttelyt (omat ja julkiset)○ luonto○ rakennettu ympäristö	<ul style="list-style-type: none">○ merkit ja symbolit○ julisteet○ mainokset○ elokuva/video, TV○ tietokone

Suullinen ja kehollinen ilmaisu

Tavoitteet:

- o lapsi saa kokemuksia siitä, miten kielellä ja keholla voidaan leikkiä ja viestiä monimuotoisesti
- o lasten mielikuvituksesta nousevia tai heidän kokemiaan ja havaitsemiaan asioita työstetään ilmaisun keinoin
- o kokemukset sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta prosessista

Sisällöt

Ilmaisu
<ul style="list-style-type: none">o lapsi kertoo kokemuksistaan, kiinnostuksen kohteistaan, tunteistaan (oma päivä)o lapset tekevät omia esityksiään (paraatiperjantai)o roolileikito tutustuminen lastenteatteriin ja muuhun lastenkulttuuriin

KIELEN RIKAS MAAILMA

Tavoitteet:

- o edistetään lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja
- o vahvistetaan lasten kiinnostusta kieliin ja kulttuureihin
- o harjoitellaan erilaisten viestien tuottamista, tulkitsemista ja erilaisten viestinnän välineiden käyttöä
- o herätellään kiinnostusta lukemiseen ja kirjoittamiseen
- o rahkaistaan käyttämään puhetta eri tilanteissa
- o harjoitellaan kuuntelemaan sekä aikuisten että lasten puhetta
- o harjoitellaan kysymään, vastaamaan, arvioimaan ja perustelevaan
- o luetaan lapsille monipuolisesti erilaista kaunokirjallisuutta ja asiatekstejä ja kannustetaan lasta tutustumaan kirjoihin myös omatoimisesti
- o harjoitellaan puhutun kielen muuttamista kirjoitetuksi ja kirjoitetun kielen muuttamista puheeksi

Sisällöt

Lukeminen	Kirjoittaminen	Ymmärtäminen
<ul style="list-style-type: none">o lorut, riimito kuvalukemineno sanakortito kirjaimilla, äänneillä ja tavuilla leikkimineno kirjainten ja äänneiden tunnistaminen	<ul style="list-style-type: none">o kynän käytön harjoittelua (kynäote)o kirjoitussuuntao kirjainten jäljentämineno kirjoituksessa suuraakkoseto tietokoneen näppäimistön käyttö, hiiren käyttö	<ul style="list-style-type: none">o sanavaraston kartoittamineno ohjeiden vastaanottamisen harjoitteluo ylä- ja alakäsitteet

MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lapsen valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen.

Historia ja yhteiskuntatietous

Tavoitteet:

- herätellään mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistetaan lapsen osallisuutta toimintaympäristössään
- ohjataan lapsia havainnoimaan nykyisyyttä
- luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin

Sisällöt

Historia	Yhteiskunta
<ul style="list-style-type: none">○ tutustutaan vanhaan aikaan ja ammatteihin○ juhlaperinteet○ kertomukset○ perinneleikit ja -laulut	<ul style="list-style-type: none">○ yhteiset säännöt○ keskustellaan lähiyhteisön ajankohtaisista asioista○ mediaan tutustuminen○ viranomaisten toiminta, esim. poliisi- ja palokuntavierailut○ liikenneturvallisuus

Etiikka ja katsomus

Esiopetuksen eettinen ja kulttuurinen katsomuskasvatus on kaikille lapsille yhteistä. Se sisältyy kaikkeen päivittäiseen toimintaan päiväkodissa ja koulussa. Lisäksi lapsi saa joko uskontokasvatusta sen uskontokunnan mukaan, johon enemmistö lapsista kuuluu, tai elämäkatsomustietokasvatusta, mikäli sitä järjestetään. Huoltaja päättää lapsen osallistumisesta uskontokasvatukseen.

Tavoitteet kaikille:

- tunnetaan vastuuta itsestä, omista teoista, toisista ja kotiseudun luonnosta, kulttuurista ja ympäristöstä
- suhtaudutaan myönteisesti toisiin ihmisiin, kulttuureihin ja erilaisiin vaakaumuksiin

Sisällöt

Eettinen kasvatus	Kulttuurinen kasvat- tus	Uskontokasvatus	Elämänkatsomus- tietokasvatus
<ul style="list-style-type: none">○ itsetunto○ oikea – väärä○ sääntöjen noudat- taminen○ vastuullisuus○ rehellisyys○ vastuu itsestä ja ympäristöstä○ hyvät tavat	<ul style="list-style-type: none">○ kotiseudun kult- tuuri ja luonto○ koti ja suku○ juhlat○ kulttuuri- identiteetti○ monikulttuurisuus	<ul style="list-style-type: none">○ kirkolliset juhlat○ lasten hengelliset laulut○ oman seurakunnan toimintaan tutus- tuminen	<ul style="list-style-type: none">○ ihmissuhteet○ ihminen ja luonto○ oikeudenmukaisuus○ suvaitsevaisuus○ oma identiteetti○ kansainvälisyys

TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI

Lasten toimintaympäristö – lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt – tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa.

Matematiikka

Tavoitteet:

- luodaan ja vahvistetaan pohjaa matematiikan oppimiselle
- ohjataan kiinnittämään huomiota arkipäivän tilanteissa ilmeneviin matemaattisiin ilmiöihin
- kehitetään lapsen keskittymistä, kuuntelemista, kommunikointia ja ajattelun taitoja
- harjoitellaan vertailemista, luokittelemista ja mittaamista
- harjoitellaan perusmuotojen tunnistamista
- harjoitellaan numeron ja lukumäärän yhdistämistä
- harjoitellaan aikakäsitteitä
- harjoitellaan sijainti- ja suhdekäsittelyä, kuten edessä, ylhäällä, joka toinen jne.

Sisällöt

Vertailut	Geometria	Algebra	Aika
<ul style="list-style-type: none">o vertaillaan määriä ja kokojao luokitellaan esi- neitä ja asioitao tehdään graafeja (esim. viivadia- grammi lämpöti- loista)o mitataan määriä omilla mittaväli- neilläo tutkitaan taulukoi- ta	<ul style="list-style-type: none">o käsitellään suora ja kulmao nimetään tasoku- vioita: nelikulmio, kolmio, monikul- mio, ympyräo nimetään kolmi- ulotteisia kuvioi- ta: kuutio, lieriö, kartio, pallo	<ul style="list-style-type: none">o numerot 0-9o lukumäärän ja symbo- lien vastaavuuso merkit =, -, +o peruslaskutoimitukset, vähentäminen ja li- säämineno lukujonot	<ul style="list-style-type: none">o vuodenajat, kuu- kaudet, viikonpäi- väto eilen, tänään, huomenna, aamul- la, illalla

Työtavat:

- o leikit, laulu, liikunta
- o tarinat
- o työtehtävät ja keskustelut
- o pelit (lautapelit, pelikortit, tietokonepelit)
- o rakentelu ja mittaaminen
- o askartelu, muovailu

Ympäristökasvatus

Ympäristöoppiminen on lapsen jokapäiväistä elämää.

Tavoitteet:

- o lapsi saa kokemuksia ja elämyksiä luonnosta ja ympäristöstä
- o lapsi antaa arvoa luonnonvaraiselle ja rakennetulle ympäristölle, toisille ihmisille ja kulttuureille ja käsittää, että ihminen on vastuussa ympäristöstään
- o lapsen maailmankuva rakentuu ja jäsentyy siten, että hän ymmärtää ihmiseen, luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä keskeisiä ilmiöitä, peruskäsitteitä, lain-
alaisuuksia sekä riippuvuus- ja vuorovaikutussuhteita
- o lapsi kokee ympäristön kiinnostavana tutkimus – ja leikkipaikkana
- o etsitään vastauksia lasta askarruttaviin asioihin, hyödynnetään ongelmakesteistä lähestymistapaa
- o pohditaan syy-seuraussuhteita
- o tutustutaan luontoon liittyvään käsitteistöön

Sisällöt

Eliöt ja elinympäristöt	Ihminen ja ympäristö
KASVIT <ul style="list-style-type: none">○ lähiympäristön tuttuja kasveja eri vuodenaikoina○ siemenestä kasviksi ELÄIMET <ul style="list-style-type: none">○ kotieläimet○ lähiympäristön tuttuja eläimiä eri vuodenaikoina	ELOLLINEN JA ELOTON <ul style="list-style-type: none">○ luonnonvarainen ja rakennettu ympäristö YMPÄRISTÖSTÄ HUOLEHTIMINEN <ul style="list-style-type: none">○ jätteiden lajittelu ja kierrätys○ kompostointi○ jokamiehen oikeuksia ja velvollisuuksia○ oman ympäristön suojeleminen

Maa ja avaruus	Aine ja energia	Energia ja voima
<ul style="list-style-type: none">○ maa ja karttapallo○ ajan mittaaminen ja aikakäsitteet vuosi, kuukausi, vuorokausi○ kartta, pihakartta○ ihminen maapallolla: lähiympäristö, kotiseutu ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none">○ ympäristön aineiden ja esineiden ominaisuuksia○ erilaiset materiaalit ja niiden käyttö○ veden olomuodot	<ul style="list-style-type: none">○ aurinko – valon ja lämmön lähde○ liike ja liikkuminen

Teknologia

Tavoitteet:

- havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä teknologisia ratkaisuja ja niiden ominaisuuksia ja toimivuutta
- tutustutaan teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen
- esim. omien leikkikalujen toimintaperiaatteiden tutkimista

KASVAN JA KEHITYN

Luodaan pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehitetään lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Edistetään kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Liikunta

Tavoitteet:

- lapsi tuntee liikkumisen iloa ja saa onnistumisen elämyksiä
- tutustutaan liikunnan peruskäsitteisiin ja kokeillaan erilaisia liikuntamuotoja turvallisissa ja vaihtelevissa ympäristöissä
- kehitetään tasapaino-, rytmi-, reaktio-, suuntautumis- ja erottelukykä
- harjoitellaan huomioimaan muut leikeissä ja peleissä sekä opetellaan noudattamaan yhteisiä sääntöjä
- ohjataan ymmärtämään, mikä on liikunnan merkitys terveydelle

Sisällöt ja työtavat

Perusliikunta	Retkeily ja suunnistus	Hiihto	Luistelu
<ul style="list-style-type: none">○ ryömiminen, kieriminen, konttaaminen○ kuperkeikka○ kävely, juoksu○ hyppy, potku○ heitto, kiinniotto, lyönti○ kiipeäminen, riippuminen○ välineleikkejä○ alkeispelejä○ musiikkiliikunta	<ul style="list-style-type: none">○ piiloleikit○ maasto- ja suunnistusleikit○ luontoretket ja –leikit	<ul style="list-style-type: none">○ välineisiin tutustuminen○ tasapaino suksilla○ eteenpäin hiihto○ erilaisiin hiihto-, mäennousu- ja las- kutapoihin tutustuminen○ lumi- ja hiihtoleikit	<ul style="list-style-type: none">○ kypäräpakko○ välineisiin tutustuminen○ tasapaino luistimilla○ liukuminen○ eteenpäin luistelu○ jarruttaminen○ luisteluleikit

Hyvinvointi ja terveys

Tavoitteet:

- edistetään lapsen valmiuksia ymmärtää ja ottaa vastuuta omasta terveydestään ja turvallisuudestaan
- ohjataan huolehtimaan terveydestään ja päivittäisestä henkilökohtaisesta hygieniastaan
- ohjataan lasta terveellisiin ruokatottumuksiin ja hyviin ruokailutapoihin
- tuetaan lapsen kasvua ja kehitystä huolehtimalla työn, levon ja virkistykseen välistä tasapainosta
- pohditaan hyvien ihmissuhteiden merkitystä omalle hyvinvoinnille
- opetellaan kaveruutta ja toisten huomioon ottamista
- harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja hallintaa arjen tilanteissa

Sisällöt ja työtavat

Hygieniakasvatus	Ravintokasvatus	Hyvinvointikasvatus
<ul style="list-style-type: none">○ käsien pesu○ WC-käynnit○ peseytyminen esim. liikunnan jälkeen	<ul style="list-style-type: none">○ totutellaan uusiin makuihin○ terveelliset ruokailutottumukset (puhutaan myös herkuista)○ hyvät ruokailutavat○ keskustellaan ravinnosta	<ul style="list-style-type: none">○ tilanteen ja sään mukainen pukeutuminen○ edistetään kaverisuhteiden syntymistä○ huolehditaan, ettei ketään jätetä yksin○ päivittäinen lepoaika○ ulkoilu ja päivittäinen liikunta

Tapakasvatus	Minä	Turvallinen ympäristö
<ul style="list-style-type: none">○ toisten huomioon ottaminen○ hyvät käytöstavat○ väkivallan välttäminen○ sääntöjen noudattaminen	<ul style="list-style-type: none">○ kehonkaava, aistit, aistiminen○ tunteet, tunteiden nimeäminen	<ul style="list-style-type: none">○ ympäristön tutkiminen, havainnointi ja arviointi○ viihtyisä leikki- ja tutkimispaikka○ liikennekasvatus○ tieto- ja viestintäteknologian turvallinen käyttö (ikäraajat, kiellot ym.)

Kasvun ja oppimisen tuki

Jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus saada omista lähtökohdistaan käsin tukea kasvulleen ja oppimiselleen sekä kehittää oppimisvalmiuksiaan. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen ja ennaltaehkäisevään toimintaan. Esiopetuksessa otetaan huomioon monenlaiset oppijat ja erilaiset lähtökohdat sekä lasten kulttuuritausta. Lapsella on oikeus saada riittävä kasvun ja oppimisen tuki heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuki jakautuu komiportaisesti yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Kasvun ja oppimisen tuki nivoutuu monilta osin yhteen oppilashuollolisten toimien kanssa tai ne toimivat päällekkäisesti.

Yleinen tuki	Tehostettu tuki	Erityinen tuki
Kuuluu kaikille	Pedagogisen arvion perusteella	Pedagogisen selvityksen mukaan
Lapsen esiopetussuunnitelma	Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tehostettua tukea varten	Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma = HOJKS
Esiopetuksen vuosikello (liite)	Esiopetuksen vuosikello (liite)	Esiopetuksen vuosikello (liite)
Kasvatuskumppanuus	Kasvatuskumppanuus	Kasvatuskumppanuus
	Moniammatillinen yhteistyö	Moniammatillinen yhteistyö

YLEINEN TUKI

Laadukas esiopetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea kasvuun ja oppimiseen kaikkina esiopetuksen työpäivinä on jokaisen lapsen oikeus. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon kaikkien lasten edellytykset ja tarpeet.

Kasvun ja oppimisen tuen tarpeisiin vastataan eri tukitoimin yksilöllisesti. Esiopetuksen aloitusvaiheessa laaditaan yhdessä lapsen huoltajien kanssa lapsen esiopetussuunnitelma, jonka avulla pyritään luomaan parhaat edellytykset kasvaa ja oppia.

Toimintamalli tuen tarpeen ilmetessä

Huoli herää	Asian puheeksi ottaminen	Tukitoimet	Seuranta
Esiopetus <ul style="list-style-type: none"> ○ oppimisvaikeudet ○ alkukartoituksessa ja seulonnoissa ilmenneet vaikeudet ○ vaikeudet kaverisuhteissa ○ käyttäytymisen ongelmat ○ huolesta keskustelu tiimin kesken, mahdollisesti ELTO mukana 	<ul style="list-style-type: none"> ○ ensisijainen yhteydenottaja esiopettaja ○ yhteydenotto kotiin ○ yhteydenotto ELTOon ○ tarvittaessa muut lapsen eo-paikassa työskentelevät, päiväkodin johtaja/apulaisrehtori ○ myös lapsi itse 	<ul style="list-style-type: none"> ○ yksilöllisen oppimisen tukeminen ○ eriyttäminen ○ joustava ryhmittely ○ apuvälineet ○ ryhmän aikuisen vahvempi tuki ○ ryhmäavustajan tuki ○ ELTO:n työskentely lapsen kanssa/ lapsiryhmässä ○ toiminnalliset pienryhmät ○ oppilashuollon tukitoimet ○ yhteistyö huoltajien, muun varhaiskasvatuksen henkilöstön ja eri asiantuntijoiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ yksilöllisten tukitoimien kirjaaminen wilmaan ○ arviointi tukitoimien vaikutuksista ○ pedagogisen arvioiden laatiminen, mikäli yleinen tuki ei riitä
Koti <ul style="list-style-type: none"> ○ haluttomuus lähteä esiopetukseen/ motivaation puute ○ vaikeudet kaveripiirissä ○ oppimisvaikeudet 	<ul style="list-style-type: none"> ○ yhteydenotto esiopetusryhmän henkilökuntaan, ELTOon, päiväkodin johtajaan/ apulaisrehtoriin 	<ul style="list-style-type: none"> ○ tieto lapsen saamista tukitoimista huoltajille ○ tieto lapsen kasvusta ja oppimisesta ○ yhdessä sovitut tukitoimet kotona 	<ul style="list-style-type: none"> ○ tuonti- ja hakutilanteissa päivittäiset kuulumiset ○ wilma/reissuvihko ○ kasvatuspalaverit ○ mahdollisten jatko-toimenpiteiden suunnittelu

TEHOSTETTU TUKEA

Lapselle, joka tarvitsee kasvuunsa ja oppimiseensa säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä.

Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä lasta varten kokonaisuutena. Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista. Tuen aikana voidaan käyttää kaikkia esiopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta.

Tilanteen arviointi	Tehostetun tuen alkaminen	Tukitoimet	Seuranta
Esiopetus <ul style="list-style-type: none"> ○ yleisillä tukitoimilla ei ole päästy toivottuihin tuloksiin ○ huoli lapsen oppimaan oppimisesta, kasvusta ja/tai kehityksestä ei ole poistunut 	<ul style="list-style-type: none"> ○ yhteydenotto lapsen kotiin ○ yhteydenotto ELTOon ○ pedagogisen arvion laatiminen (esiopettaja, apuna ELTO), apuna voi olla muita asiantuntijoita vanhempien luvalla ○ arvio käsitellään moniammatillisesti ○ lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman laativat opettajat yhteistyössä huoltajien kanssa, tarvittaessa mukana muita asiantuntijoita 	<ul style="list-style-type: none"> ○ yleisten tukitoimien lisäksi tehostetun tuen antaminen oppimissuunnitelman mukaisesti ○ yksilöllistettyjä kasvatus-/ kuntoutus- ja opetusjärjestelyjä ○ ELTO:n antama tuki ○ mahdollisesti ryhmä- tai henkilökohtainen avustaja ○ mahdollisesti ryhmäkoon pienentäminen ○ yksilölliset materiaalit ja välineet ○ yhteistyö huoltajien, muun varhaiskasvatuksen henkilöstön, neuvolan terveydenhoitajan ja eri asiantuntijoiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ arviointi tukitoimien vaikutuksista ○ oppimissuunnitelman tarkistaminen moniammatillisesti vanhempien kanssa ○ pedagogisen selvityksen tekeminen, mikäli tehostettu tuki ei riitä
Koti <ul style="list-style-type: none"> ○ yhteistyö esiopetuksen kanssa ○ huoli ei ole poistunut ○ suostumus lapsen asian käsittelyyn 	<ul style="list-style-type: none"> ○ oppimissuunnitelma laaditaan yhdessä huoltajien kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ tieto lapsen saamista tukitoimista ○ tavoitteet suunnitelmaan yhdessä myös kotiin ○ tieto mahdollisista arvioinneista 	<ul style="list-style-type: none"> ○ arviointi ja jatko-toimenpiteiden suunnittelu yhdessä esiopetuksen kanssa ○ oppimissuunnitelman tarkistaminen

Tehostetun tuen piiristä on mahdollista siirtyä takaisin yleisen tuen piiriin tekemällä lapsesta uusi pedagoginen arvio.

ERITYINEN TUKEA

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden esiopetusta ei kasvun ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta sekä muista tukimuodoista. Käytettävissä ovat kaikki esiopetuksen tukimuodot. Erityisen tuen tavoitteet määritellään jokaiselle lapselle yksilölliset moniammatillisesti laaditussa henkilökohtaisena opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa, HOJKS.

Erityisen tuen antamiseksi on opetuksen järjestäjän tehtävä kirjallinen päätös, joka tehdään hallintolain mukaisesti. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuuluttava huoltajaa sekä tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys, joka käsitellään moniammatillisessa työryhmässä.

Tilanteen arviointi	Päätös erityisestä tuesta	Tukitoimet	Seuranta
Esiopetus <ul style="list-style-type: none"> ○ yleisillä ja tehostetuilla tukitoimilla ei ole päästy toivottuihin tuloksiin ○ huoli ei ole poistunut ○ yhteydenotto lapsen kotiin ja keskustelu tilanteesta ○ asian käsittely moniammatillisesti ○ tarvittaessa lääketieteellisen sosiaalisen ja/tai psykologisen selvityksen hankkiminen osana pedagogista selvitystä 	<ul style="list-style-type: none"> ○ tehty pedagoginen selvitys ○ mahdollisten arviointien analysointi ja johtopäätösten tekeminen moniammatillisesti ○ tehdään erityisen tuen päätös (sivistysjohtaja) ○ HOJKS:n laatiminen moniammatillisesti yhdessä huoltajien kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ lapsen tukeminen ja kuntoutus HOJKS:n mukaisesti ○ erityisopetus ○ käytössä voi olla yksilöllisesti kaikki esiopetuksen tukimuodot 	<ul style="list-style-type: none"> ○ HOJKS:n arviointi ja päivittäminen vähintään kerran lukuvuodessa ○ tarvittaessa tukitoimien lisääminen tai muuttaminen ja erityisen tuen päätöksen tarkistaminen
Koti <ul style="list-style-type: none"> ○ yhteistyö esiopetuksen kanssa ○ huoli ei ole poistunut ○ suostumus lapsen asian käsittelyyn ○ vastuu lapsen viemisestä mahdollisiin tutkimuksiin selvityksen saamiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> ○ huoltajan (ja lapsen) kuuleminen ennen erityisen tuen päätöstä ○ päätös huoltajille valitusosoitukseen ○ yhteistyö HOJKS:n laadinnassa 	<ul style="list-style-type: none"> ○ lapsen tukeminen ja kuntoutus HOJKS:n mukaisesti ○ tutkimuksiin ja terapioihin kuljetuksesta sopiminen 	<ul style="list-style-type: none"> ○ HOJKS:n arviointi yhteistyössä ○ jatkotoimenpiteiden suunnittelu

Erityisestä tuesta on mahdollista siirtyä takaisin tehostettuun tukeen käsittelemällä uusi pedagoginen selvitys moniammatillisesti ja tekemällä uusi hallinnollinen päätös erityisen tuen lopettamisesta.

Oppilashuolto ja siirtymävaiheet

ESIOPETUKSEN OPPILASHUOLTO

Oppilashuollolla tarkoitetaan esioppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetusyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa ottaen huomioon lapsen ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa. Esioppilalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen ja kasvatukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko esiopetusyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Kaikkien esiopetuksessa työskentelevien on edistettävä esioppilaiden yhteisön hyvinvointia sekä kodin ja esiopetuksen välistä yhteistyötä. Huoltajien yhteistyön sekä osallisuuden vahvistamiseksi työskennellään vanhempainiloissa sekä muussa kodin ja esiopetuksen yhteistyössä.

Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhuollon palvelut. Näiden asiantuntijoiden tehtävät liittyvät niin yksilöön, yhteisöön kuin yhteistyöhön. Esioppilaat kuuluvat Sulkavan lastenneuvolan piiriin. Yhteydenotot neuvolaan tehdään huoltajien toimesta. Perhetyöntekijänä lapsiperheiden tukena ja vaikeuksien ennaltaehkäisijänä toimii Sulkavalla koulukuraattori.

Esiopetuksen ja koulun oppilashuolto jakautuu kolmeen tasoon; **oppilashuollon ohjausryhmään, varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppilashuoltoryhmään** (=koulukohtainen oph-ryhmä) sekä **yksilökohtaiseen moniammatilliseen oppilashuoltoryhmään**.

1. Yhtenäiskoulussa (esiopetus ja koululuokat) toimii laajempi **oppilashuollon ohjausryhmä**, jota johtaa sivistysjohtaja. Ryhmään kuuluu jäseniä esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta ja sosiaali- ja terveystoimesta. Ryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
2. **Yksikkökohtaisena esiopetuksen oppilashuoltoryhmänä** toimii koko varhaiskasvatuksen yhteinen SUPI (Sulkavan pienet) – ryhmä, johon kuuluvat päiväkodinjohtaja, erityislastentarhanopettaja, koulukuraattori/perhetyöntekijä, lastenneuvolan terveydenhoitaja, psykologi sekä ryhmien lastentarhanopettajat. Ryhmää johtaa erityislastentarhanopettaja. Yksikkökohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä ja toteuttamisesta sekä arvioinnista. Supi-ryhmä käsittelee varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppilashuoltoon kuuluvia yleisiä asioita. Sillä pyritään kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Yhtenä menettelytapana on yhteisten kasvatuskäytäntöjen määrittäminen ja tarkentaminen.

3. **Yksilökohtainen moniammatillinen oppilashuoltoryhmä** perustuu huoltajien suostumukseen. Asian käsittelyyn pyydetään kirjallinen lupa huoltajilta ja siitä tehdään myös kirjallinen oppilashuoltokertomus. Tavoitteena on kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien ja niihin liittyvien ongelmien kuten kiusaamisen ehkäiseminen, tunnistaminen ja poistaminen mahdollisimman varhain. Yhtenä menettelytapana on yhteisten kasvatuskäytäntöjen määrittäminen ja tarkentaminen.

TOIMENPITEET SIIRTYMÄVAIHEISSA

Lapsen siirtyessä esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun varmistetaan hänen kasvulleen ja oppimiselleen jatkumo. Tämä onnistuu suunnitelmallisella lastentarhanopettajien ja luokanopettajien yhteistyöllä.

VARHAISKASVATUS – ESIOPETUS

- vanhempainillat esiopetuksesta ja sen oppilashuollosta
- tiedotteet koteihin
- yhteistyö varhaiskasvattajien ja esiopettajien välillä
- yhteistyö huoltajien kanssa ennen esiopetuksen alkua ja sen alkaessa
- esiopetussuunnitelman laatiminen

ESIOPETUS – ALALUOKAT

- tutustumiskäynnit ja yhteistyö kouluun esiopetusvuoden aikana. Kerran kuukaudessa yhteinen tapaaminen koulun kummiluokan kanssa
- tutustumispäivä koulussa keväällä
- erityislastentarhanopettaja/erityisopettaja konsultoi esiopetusryhmissä
- siirtopalaveri esiopetuksen ja koulun välillä, läsnä opettaja, lastentarhanopettaja erityislastentarhanopettaja ja koulun laaja-alainen erityisopettaja
- mahdolliset yksilökohtaiset siirtopalaverit (palavereihin huoltajien kirjallinen suostumus)
- erityisen tuen tarpeiden kartoitus
- kouluvalmiuksien arviointi:
 - eri tahojen havainnot/tutkimukset
 - mahdollinen avustajatarve
 - koulunkäynnin aloittamisen myöhäistäminen
 - pienryhmätarpeet
 - koulukyydit
- yhteistyö luokanopettajan ja erityisopettajan kanssa
- esiopetusryhmän aikuisen mukana olo alkuopetuksen ensimmäisellä viikolla

LIITTEENÄ VUOSIKELLO

Eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä erityisen koulutustehtävän mukainen esiopetus

Esiopetuksen tavoitteena on kasvattaa lasta monikielisyyteen ja –kulttuurisuuteen sekä opettaa häntä kunnioittamaan alueensa kieliä ja kulttuureja. Opetuksella tuetaan suomen kielen ja mikäli mahdollista myös lapsen äidinkielen kehittymistä sekä mahdollisuutta kasvaa kahteen kulttuuriin. Lapsen identiteetin rakentumiselle on merkityksellistä, että myös hänen kulttuuriinsa kuuluvia asioita arvostetaan ja että ne näkyvät esiopetuksen arkipäivässä.

Maahanmuuttajien ja eri kulttuuritaustaisten lasten opetuksessa huomioidaan lasten taustat yksilöllisesti. Opetuksessa toteutetaan esiopetuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Esiopetuksen keskeiset sisältöalueet harjaannuttavat kielen käytön eri toimintoihin, kotouttavat suomalaisen kulttuuriin ja vertailevat suomalaista kulttuuria muihin kulttuureihin. Opetus järjestetään muun esiopetuksen yhteydessä.

Tavoitteet:

- tutustutaan suomalaiseen ja lapsen omaan kulttuuriin päivittäisen toiminnan kautta
- tuetaan suomen kielen ja oppimisvalmiuksien kehittymistä
- tuetaan lapsen äidinkielen kehittymistä mahdollisuuksien mukaan
- arvostetaan lapsen omaan kulttuuriin kuuluvia asioita

Suomi toisena kielenä – opetus:

- lapsen suomen kielen taitoa arvioidaan ELTON kanssa (esim. Lauran päivä-, Repun takanassa- ja Kettu-arvioinnit)
- lapsen esiopetussuunnitelmaan laaditaan liitteeksi S2-suunnitelma yhdessä huoltajien ja ELTON kanssa. Suunnitelmaan kirjataan lapsen yksilölliset kielelliset tavoitteet ja niiden toteuttaminen ja seuranta
- tarvittaessa lapselle annetaan yksilöllistä suomi toisena kielenä –opetusta (esim. Aamu-aineisto, Lauran päivä, KLP – kuuntelen, luen, puhun –kuvakirjat)

Arviointi

Arviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Arviointitietoa käytetään toiminnan suunnittelussa, opetuksen kehittämisessä sekä kunkin lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemisessa.

Arvioinnin avulla saadaan tietoa esiopetussuunnitelman tavoitteiden sekä esioppilaiden henkilökohtaisten tavoitteiden toteutumisesta. Arviointia suoritetaan jatkuvasti opettajan ja lapsen vuorovaikutuksessa työskentelyn ja oppimisprosessin edetessä.

Arviointi koostuu opetussuunnitelman arvioinnista, esioppilaan itsearviointista sekä huoltajien ja lapsen kanssa käydyistä arviointikeskusteluista.

Arvioidaan

- lapsen oppimista, kasvua ja kehitystä (painotetaan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä)
- esiopetusryhmän toimintaa
- henkilöstön omaa työtä ja toimintatapoja
- oppimisympäristöä
- sisältöalueita
- tavoitteita ja arvoperustaa
- yhteistyötä huoltajien kanssa

Arviointimenetelmät

- vuosikellosta löytyvät seulonnat ym. arvioinnit
- lapsen esiopetussuunnitelma, kevätpalaverit huoltajien kanssa
- lasten itsearviointi
- ”huolikaavake”, lapsen tilanteen kartoitus joulutammikuussa
- siirtopalaveri tulevan alkuopettajan kanssa
- tiimipalaverikeskustelut
- kehityskeskustelut esimiehen kanssa
- lukuvuoden päättyttyä arviointipäivä tiimin kesken
- varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteiset asiakastytyväisyyskyselyt
- ulkopuoliseen arviointiin osallistuminen

Lukuvuoden päätteeksi lapsille annetaan esiopetuksen osallistumistodistus. Se sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Käsitteitä

APUVÄLINEET: Lapsen sairauden tai vamman tai kuntoutettavan/opeteltavan taidon oppimisen avuksi käytettävät välineet yksilöllisesti (kynä-/kirjoitustuet, istuintyyny, yksilölliset fyysiset apuvälineet).

ELTO: erityislastentarhanopettaja

ERITYISEN TUEN PÄÄTÖS: Sivistysjohtajan tekemä hallinnollinen päätös lapsen erityiseen tukeen siirtymisestä. Päätöksessä maininta tukimuodoista (esim. avustaja- ja kuljetuspalvelut), opetuspaikka, opetuksen järjestäminen. Erityisen tuen päätös tarkistetaan tuen tarpeen muuttuessa.

ERIYTTÄMINEN: Tukea tarvitsevalle lapselle suunnitellaan ja toteutetaan toimintaa hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Apuna voidaan käyttää yksilöllistä ohjausta, erillisiä oppimateriaaleja/-välineitä, toiminta-/istumapaikan harkintaa ja avustajan työskentelyä lapsen kanssa jne.

HOJKS: henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

JOUSTAVAT RYHMITTELYT: Lapsiryhmiä jaetaan tarpeen mukaan pienemmiksi lapsiyksilöiden/-ryhmien tarpeiden mukaan, toiminta suuressa 21 lapsen ryhmässä pyritään jakamaan vähintään kahteen pienempään ryhmään.

KASVATUSKUMPPANUUS: Kasvatuskumppanuus on huoltajien ja varhaiskasvattajien asennoitumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi.

KOMMUNIKAATIOTA TUKEVAT MENETELMÄT: Kommunikaatiokuvat, opetuksen kuvallistaminen, tukiviittomat, kommunikaattorit, symbolikirjoitus ym. Suunnitellaan ja otetaan yksilöllisesti käyttöön yhteistyössä huoltajien ja asiantuntijoiden kanssa.

KÄYTTÄYTYMISTÄ TUKEVAT RATKAISUT: Sosiaalis-emotionaalisiin pulmiin sekä käyttäytymisen ongelmiin yksilöllisesti tai ryhmän toimintaa suunnitellut ratkaisut.

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN: Tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama kokonaisuus. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla.

LAPSEN ESIOPETUSSUUNNITELMA: Lapsen kasvun ja oppimisen suunnitelma, joka tehdään huoltajien kanssa, kun lapsi aloittaa esiopetuksen. Esiopetussuunnitelma arvioidaan keväällä yhdessä huoltajien kanssa.

PEDAGOGINEN ARVIO: Lapselle, joka tarvitsee esiopetuksessa säännöllistä tukea tai samanikäisesti useita tukimuotoja laaditaan pedagoginen arvio. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu kirjalliseen pedagogiseen arvioon, jonka laatii esiopettaja apunaan ELTO ja ryhmän muu henkilökunta. Tehostetun tuen aloittaminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä.

Pedagogisessa arviossa kuvataan:

- lapsen kasvun ja oppimisen tilanne kokonaisuutena
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla ratkaisuilla lasta tulisi tukea

PEDAGOGINEN SELVITYS: Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen järjestäjän on kuultava lasta ja huoltajaa sekä tehtävä lapsesta pedagoginen selvitys.

Pedagogisen selvityksen laatimista varten ELTO/erityisopettaja hankkii

- esiopetuksesta vastaavalta opettajalta selvityksen lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä
- moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä tehdyn selvityksen lapsen saamasta tehostetusta tuesta sekä lapsen kokonaistilanteesta
- mahdolliset lausunnot erityisasiantuntijoilta

PIENRYHMÄTOIMINTA: Toiminnallista, ennaltaehkäisevää ja/tai kuntouttavaa, suunnitelmallista ja säännöllistä tai jaksoittaista toimintaa n.3-6 lapsen pienryhmissä. Ryhmistä vastaa ELTO. Ohjaajana ELTO tai/ja ryhmän henkilökunta.

PIDENNETTY OPPIVELVOLLISUUS: Jos lapsella ei ole vammaisuuden, sairauden tai muun kehityksellisen viiveen perusteella mahdollisuutta saavuttaa perusopetuksen tavoitteita yhdeksässä vuodessa, hänellä on oikeus pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee sivistysjohtaja. Päätös perustuu aina huoltajien tekemään anomukseen ja kirjalliseen lausuntoon, jonka kirjoittaa lasta tutkiva taho.

RYHMÄN AIKUISEN VAHVEMPI TUKI: ks. eriyttäminen. Avustaja, ELTO, ryhmän henkilökunta tiedostaa ja toteuttaa sekä suunnittelee toimintaa lapsen yksilölliset tarpeet huomioiden. Esim. ohjeiden tarkentaminen, kuvallinen ohjeistus, toimintapaikan harkinta jne.

S2-OPETUS: Suomi toisena kielenä –opetusta, jota annetaan suunnitelmallisesti suomea toisena kielenään puhuvalle/opettelevalle lapselle. Se sisältää yleiset vuorovaikutustilanteet jokapäiväisessä esiopetuksessa ja yksilöllisen opetuksen.

TOIMINTAKULTTUURI: tapa toimia arjessa

TUKI- JA KUNTOOUTUSPALVELUT: Tukea tarvitsevalle lapselle yksilöllisesti toteutettava erillinen tuki/palvelu, joka on säännöllistä ja suunnitelmallista. Esim. terapiat, kuljetuspalvelut, kasvu- ja oppimisympäristöön liittyvät muutokset, apuvälineet jne. Kuntoutukseen liittyvät asiantuntijat ovat mukana lapsen tukemiseen liittyvässä moniammatillisessa ryhmässä.

WILMA: Wilma on käyttöliittymä, johon huoltajat saavat henkilökohtaiset käyttötunnukset. Esiopetuksessa wilmaa käytetään yhteydenpitovälineenä huoltajien ja esiopetuksen henkilöstön välillä. Wilmaan merkitään myös, jos lapsi saa tukea oppimisessaan.

YKSILÖOHJAUS: Lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan suunniteltu ja toteutettu säännöllinen toiminta, joka kirjataan oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan. Toiminnasta vastaa ELTO ja ohjaajana voi toimia avustaja, ryhmän henkilökunta tai ELTO.

Liitteet

KIUSAAMISEN EHKÄISEMISSUUNNITELMA

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino. Kiusaaminen voi olla joko suoraa tai epäsuoraa.

Epäsuora kiusaaminen:

- poissulkeminen
- selänkääntäminen
- puhumatta jättäminen
- pahan puhuminen
- toisen kaverisuhteiden sotkeminen

Suora kiusaaminen:

- fyysinen väkivalta
- tavaroiden rikkominen tai piilottaminen
- nimittely

Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohdeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama lapsi. Riitely on tasavertaista, kumpikaan ei ole alistetussa asemassa.

Ennaltaehkäisevä toiminta:

- vaikutetaan lapsiryhmän toimintaan keskusteluilla ja yhteisillä pohdiskeluilla
- luodaan turvallinen ilmapiiri ryhmään: yhteiset säännöt, joita kaikki noudattavat
- vahvistetaan vuorovaikutustaitoja: sääntöleikit, pelit
- leikin havainnointi
- opetellaan sietämään pettymyksiä ja hyväksymään erilaisuutta

Ryhmän aikuisten tehtävä on toimia niin, ettei kukaan tunne oloaan turvattomaksi.

Kiusaamistilanteiden selvittäminen:

Puutu heti ja rauhoita tilanne kun

- huomaat kiusaamista
- lapsi itse kertoo tulleensa kiusatuksi
- toinen lapsi tulee kertomaan kiusaamisesta
- huoltajat ottavat asian puheeksi

Selvittele asia kiusaajan ja kiusatun välillä keskusteluin. Tavoitteena on asian sopiminen ja anteeksipyyntö.

Asiasta keskustellaan koko lapsiryhmän kanssa. Keskustellaan asianomaisten lasten huoltajien kanssa.

ESIOPETUKSEN VUOSIKELLO

- Sulkavan esiopetuksen vuosikello
- esikouluun tutustuminen ed. keväällä (tutustumisaamupäivä)
 - Koulun alkaessa esiopettaja mukana koulussa ensimmäisellä viikolla

